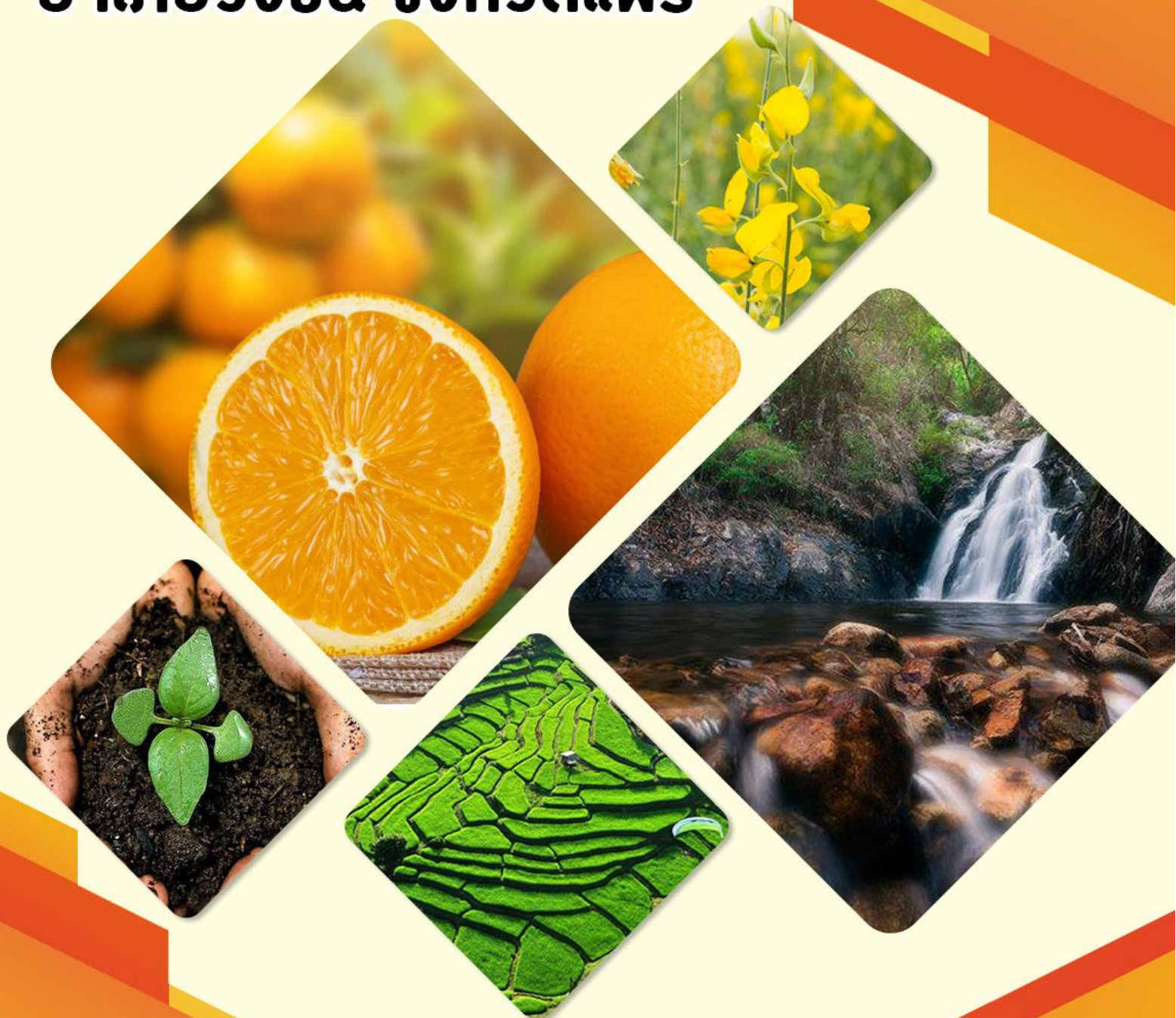

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน

อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7
ร่วมกับ กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินแผนการใช้ที่ดินตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืน ให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินแพร่

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ลักษณะภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-7
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2536-2565)	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ ปี 2565	2-7
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ ปี 2565	2-8
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ ปี 2565	2-10
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่	3-5
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2567-2571	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-9
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-10

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ขอบเขตการปกครอง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแพร่	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่	2-7
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่	3-7
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่	6-6
7-1	แผนที่ชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล
- 1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน
- 1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

- 1.4.1 ระยะเวลา 1 มิถุนายน 2565 – 30 มิถุนายน 2565
- 1.4.2 สถานที่ ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและพหุภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน /สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

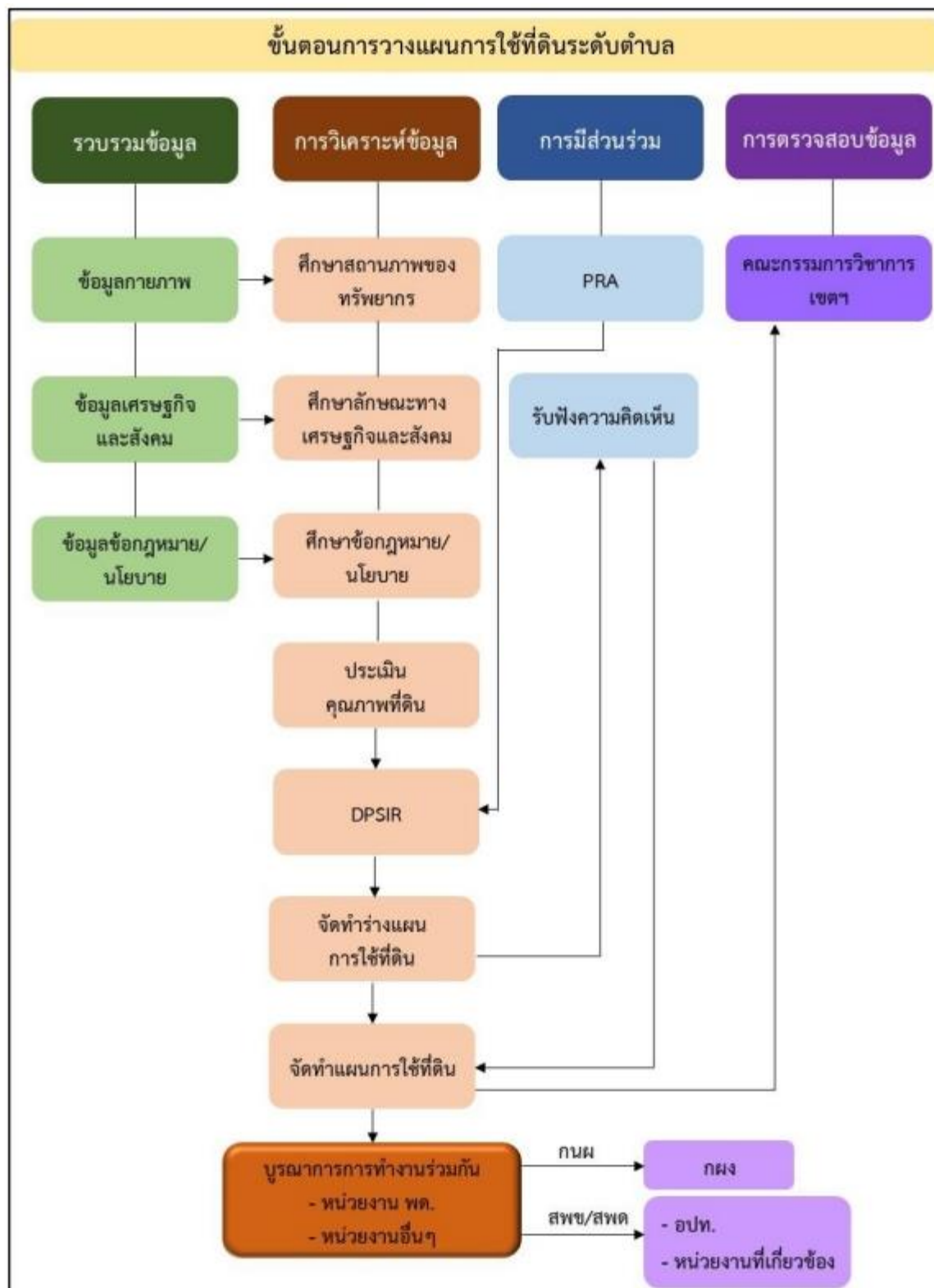
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

เมืองไม่เศรษฐกิจ วิถีชีวิตชุมชนพอเพียง แหล่งท่องเที่ยวม่อนเสาหินพิศวง ดำรงภูมิปัญญาวัฒนธรรม พัฒนาพลังงานทางเลือก อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมนำชุมชนท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน (องค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน, 2566)

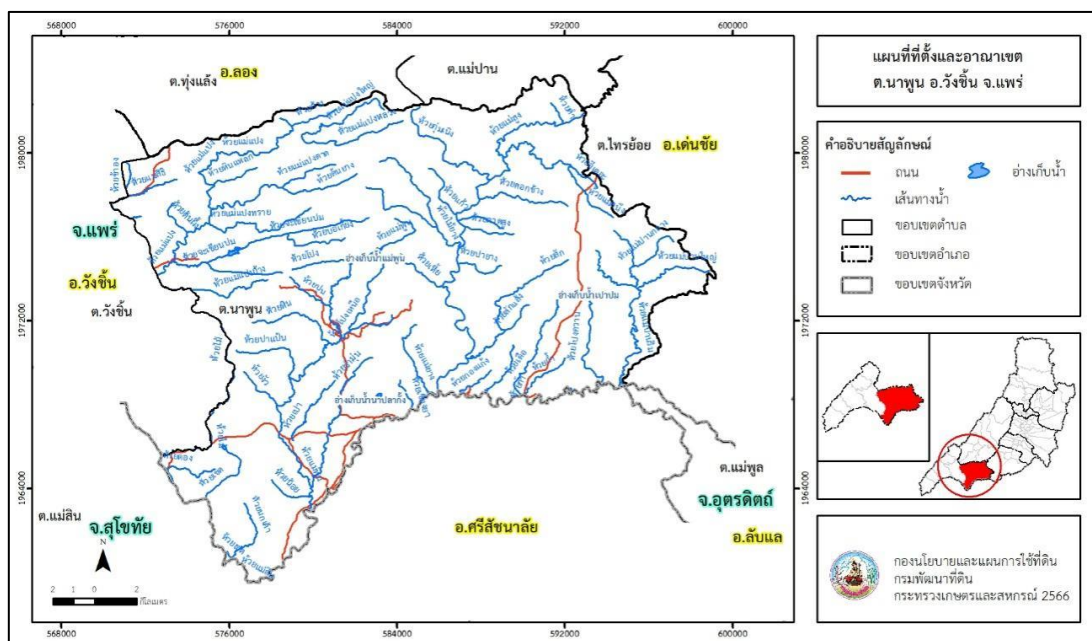
รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอวังขึ้น มีพื้นที่ประมาณ 357 ตารางกิโลเมตร หรือ 223,420 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลทุ่งแล้ง และตำบลแม่ปาน อำเภอลอง จังหวัดแพร่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลศรีสัชนาลัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลไทรย้อย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลวังขึ้น อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ และตำบลแม่สิน อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

รูปที่ 2-1 แผนที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านแม่แปง	หมู่ที่ 7 บ้านเปาปม บ้านดงยาง
หมู่ที่ 2 บ้านนาพูน	หมู่ที่ 8 บ้านสวนป่าวังขึ้น
หมู่ที่ 3 บ้านนาปลากั้ง	หมู่ที่ 9 บ้านแม่สิน
หมู่ที่ 4 บ้านวังลึก	หมู่ที่ 10 บ้านนาพูนพัฒนา

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำยม แหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น แม่น้ำยม ห้วยแม่สูง ห้วยแม่พูน ห้วยแม่สิน ห้วยแม่แปง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (พ.ศ. 2536-2565) พบว่า ตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.2 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,369.9 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 116 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 281.3 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 20 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำ อังอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

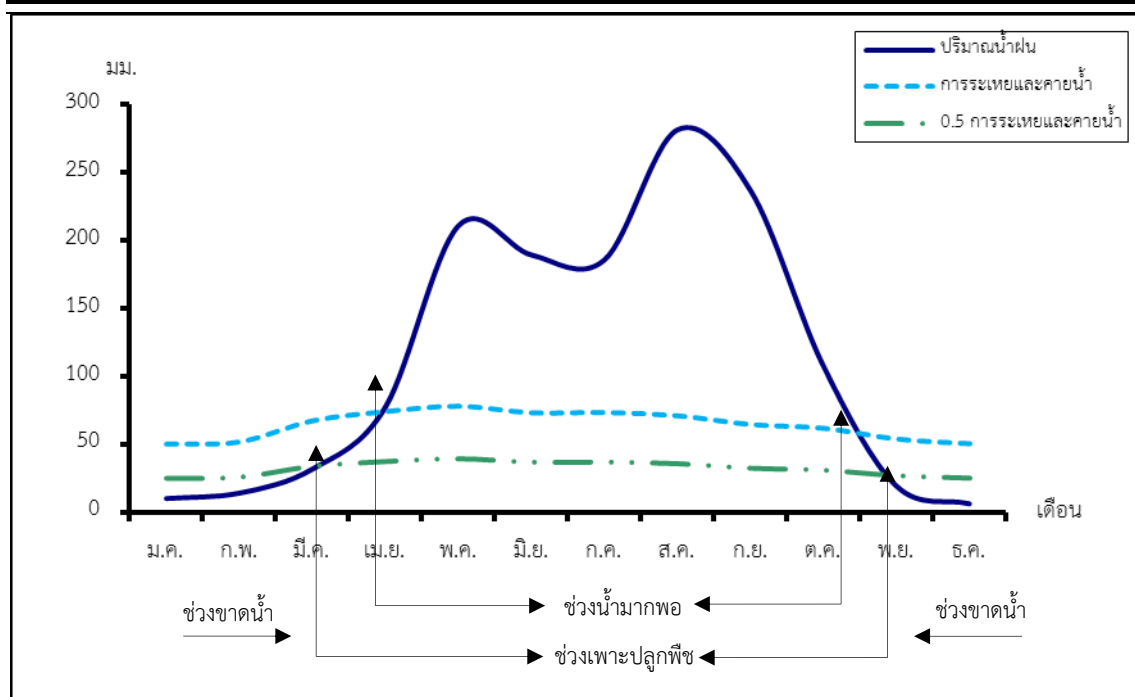
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	18.6	32.3	24.4	67.0	10.1	2.0	49.9	9.9
ก.พ.	20.0	34.4	26.3	64.0	14.0	1.7	51.5	13.7
มี.ค.	22.9	36.4	28.9	63.0	31.7	3.6	67.3	30.1
เม.ย.	25.2	37.7	30.7	64.0	77.2	6.6	74.1	67.7
พ.ค.	25.6	36.3	30.0	72.0	210.7	14.1	78.1	139.7
มิ.ย.	25.5	34.8	29.2	77.0	189.3	16.2	73.2	132.0
ก.ค.	25.2	33.7	28.6	79.0	185.6	19.1	73.5	130.5
ส.ค.	24.9	33.1	28.1	82.0	281.3	20.3	71.0	153.1
ก.ย.	24.8	33.6	28.2	82.0	236.9	18.0	64.5	147.1
ต.ค.	24.0	33.8	27.9	78.0	107.6	9.9	61.7	89.1
พ.ย.	21.9	33.2	26.6	73.0	19.3	3.3	53.7	18.7
ธ.ค.	19.3	31.7	24.5	68.0	6.2	1.3	50.2	6.1
เฉลี่ย	23.2	34.3	27.8	72.4	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,369.9	116.1	768.7	937.7

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแพร่

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,176 ไร่ หรือร้อยละ 1.42 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 76,139 ไร่ หรือร้อยละ 34.08 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 6,066 ไร่ หรือร้อยละ 2.72 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด และนาร้าง
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 26,110 ไร่ หรือร้อยละ 11.69 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง และไร่ร้าง
 - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 27,689 ไร่ หรือร้อยละ 12.38 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สัก ยางพารา และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น
 - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 16,271 ไร่ หรือร้อยละ 7.29 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ส้ม ไม้ผลผสม และกล้วย เป็นต้น
 - 2.5) พืชสวน มีเนื้อที่ 3 ไร่ ได้แก่ พืชผัก
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 142,223 ไร่ หรือร้อยละ 63.66 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบบรอสภาพพื้นที่ฟู ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบบรอสภาพพื้นที่ฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,164 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 718 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,176	1.42
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,343	1.05
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	530	0.24
U405	ถนน	1	-
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	136	0.06
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	17	0.01
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	92	0.04
U603	สุสาน ป่าช้า	48	0.02
U605	สถานีบริการน้ำมัน	9	-
A	พื้นที่เกษตรกรรม	76,139	34.08
A100	นาไร่ร้าง	15	0.01
A101	นาข้าว	5,749	2.57
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	302	0.14
A200	ไร่ร้าง	695	0.31
A202	ข้าวโพด	21,941	9.82
A203	อ้อย	259	0.12
A204	มันสำปะหลัง	3,215	1.44
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	50	0.02
A301	ไม้ยืนต้นผสม	13	0.01
A302	ยางพารา	2,219	0.99
A303	ปาล์มน้ำมัน	162	0.07
A304	ยูคาลิปตัส	15	0.01
A305	สัก	25,075	11.22
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	30	0.01
A318	จามจุรี	96	0.04
A312/A415	กาแฟ/มะละกอ	29	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	64	0.03
A401	ไม้ผลผสม	1,224	0.55
A402	ส้ม	14,560	6.52
A402/A403	ส้ม/ทุเรียน	22	0.01

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	76,139	34.08
A407	มะม่วง	19	0.01
A411	กล้วย	282	0.13
A412	มะขาม	29	0.01
A413	ลำไย	7	-
A415	มะละกอ	37	0.02
A420	กลางสาต ลองกอง	7	-
A422	มะนาว	20	0.01
A502	พืชผัก	3	-
F	พื้นที่ป่าไม้	142,223	63.66
F100	ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	29	0.01
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	5,625	2.52
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,823	0.82
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	134,746	60.31
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	718	0.32
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	47	0.02
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	629	0.28
M201	พื้นที่ลุ่ม	36	0.02
M405	พื้นที่ถม	6	-
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,164	0.52
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	440	0.20
W201	อ่างเก็บน้ำ	654	0.29
W202	บ่อน้ำในไร่นา	70	0.03
ผลรวมทั้งหมด		223,420	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566)

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลนาพูนมีประชากรรวม 7,472 คน แยกเป็นชาย 3,709 คน เป็นหญิง 3,763 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 20.90 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,951 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,217 ครัวเรือน หรือร้อยละ 75.13 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 734 ครัวเรือน หรือร้อยละ 24.87 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึงตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลนาพูน อำเภอลำดวน จังหวัดแพร่ ปี 2565

2-7

ตารางที่ 2-3 (ต่อ)

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลนาพูน	2,951	3,709	3,763	7,472
หมู่ที่ 6 ป่าไร่หลวง	383	464	433	897
หมู่ที่ 7 เปาปม บ้านดงยาง	282	333	290	623
หมู่ที่ 8 สวนป่าวังขึ้น	138	170	185	355
หมู่ที่ 9 แม่สิน	154	110	124	234
หมู่ที่ 10 นาพูนพัฒนา	361	510	518	1,028
หมู่ที่ 11 วังลึกพัฒนา	174	251	258	509

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	2,91	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,217	75.13
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	734	24.87

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลนาพูนมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,951 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 75.71 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลนาพูนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน ยางพารา และมันสำปะหลัง ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ. 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 158,476.80 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 58,776.69 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 101,675.46 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 37,709.92 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 56,801.340 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 21,066.77 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)		รายได้ครัวเรือน		รายจ่ายครัวเรือน		รายจ่ายบุคคล	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	เฉลี่ย (บาท/ปี)	เฉลี่ย (บาท/ปี)	เฉลี่ย (บาท/ปี)	เฉลี่ย (บาท/ปี)
ตำบลนาพูน	94,943.32	41,498.42	17,979.54	4,055.52	158,476.80	58,776.69	101,675.46	37,709.92
หมู่ที่ 1 แม่แปง	92,242.80	29,877.37	15,102.88		137,223.05	53,782.58	89,403.29	35,040.32
หมู่ที่ 2 นาพูน	98,030.17	52,918.10	13,758.62	2,650.00	167,356.90	48,594.24	130,237.50	37,816.15
หมู่ที่ 3 นาปลากั้ง	97,027.53	24,465.17	15,493.26	4,161.80	141,147.75	58,564.80	131,235.29	54,451.94
หมู่ที่ 4 วังลึก	110,225.19	46,255.73	22,572.90	16,018.70	195,072.52	67,964.10	69,879.77	24,346.41
หมู่ที่ 5 ดอนกว้าง	96,623.29	51,198.63	20,417.12	541.10	168,780.14	63,022.76	93,645.21	34,967.26
หมู่ที่ 6 ป่าไร่หลวง	81,445.40	27,705.77	17,066.83	9,047.60	135,265.59	53,489.06	102,847.12	40,669.58
หมู่ที่ 7 เปาเปม บ้านดงยาง	81,343.02	40,313.95	11,680.23	186.05	133,523.26	66,956.27	75,311.05	37,765.31
หมู่ที่ 8 สวนป่าวังชิ้น	82,873.74	25,171.72	26,595.96	5,032.32	139,673.74	60,914.98	109,638.38	47,815.86
หมู่ที่ 9 แม่สิน	66,279.07	21,046.51	8,255.81		95,581.40	51,055.90	63,825.58	34,093.17
หมู่ที่ 10 นาพูนพัฒนา	119,901.89	69,298.11	24,169.06	607.55	213,976.60	65,477.83	139,445.47	42,670.96
หมู่ที่ 11 วังลึกพัฒนา	76,788.32	38,759.12	19,277.37	145.99	134,970.80	52,234.46	82,300.73	31,850.85

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 106,872 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 106,446 ไร่
- (3) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 3,567 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 21 ตุลาคม 2529) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- (1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 14,956 ไร่
- (2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 475 ไร่
- (3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 69,188 ไร่
- (4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 70,345 ไร่
- (5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 59,549 ไร่
- (6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 8,907 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลนาพูน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565) 1,369.9 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลนาพูน มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำยม สระเก็บน้ำบ้านสวนป่า ห้วยกองแก้ว ห้วยก้าง ห้วยกำ ห้วยกุ่มเนิง ห้วยแก้ว ห้วยไ่ขัน ห้วยช้าง ห้วยเขต ห้วยคอกช้าง ห้วยคำ ห้วยจัว ห้วยงุ่นห้วยขวาง ห้วยจะเขียนปม ห้วยจำมุ่น ห้วยเชียงยา ห้วยเตือ ห้วยต้นผึ้ง ห้วยต้นยาง ห้วยตอง ห้วยตาดสูง ห้วยนกเค้า ห้วยน้อย ห้วยบ่อเกี้ยง ห้วยปาแป้น ห้วยปายาง ห้วยปูน ห้วยเปา ห้วยโป่ง ห้วยโป่งควาน ห้วยโป่งเหนือ ห้วยผักทะเล ห้วยมาก ห้วยแม่คิง ห้วยแม่ปานกลาง ห้วยแม่ปานริม ห้วยแม่ปานใหญ่ ห้วยแม่แปง ห้วยแม่แปงก้าง ห้วยแม่แปงตาด ห้วยแม่แปงทราย ห้วยแม่แปงหลวง ห้วยแม่แปงใหญ่ ห้วยแม่พูน ห้วยแม่ยาง ห้วยแม่สิธิ ห้วยแม่สิน ห้วยแม่สูง ห้วยไม้ ห้วยไม้ยาง ห้วยไม้ยางน้อย ห้วยสัก ห้วยสักน้อย ห้วยสักแล้ง ห้วยเสียดปม ห้วยหมาแก่น ห้วยหิน ห้วยหินเหล็ก ห้วยเหี้ย และห้วยอีเตอะ

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำนาปลาเก้ง อ่างเก็บน้ำเปาปม อ่างเก็บน้ำแม่พูน และอ่างเก็บน้ำห้วยแม่จะเขียนปม

3.2.3 จากฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) ซึ่งพบว่า ตำบลนาพูน มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 32 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 30 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Mkn-sLA ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 780 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 29 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 247 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLB ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 145 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Bg-clB ชุดดินบ้านจ้อง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 104 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

- 4) หน่วยแผนที่ดิน Bg-mw-clA ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 58 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Cg-br-clB ดินเชิงของที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 157 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ch-gclB ชุดดินเชียงคาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,163 ไร่ หรือร้อยละ 1.86 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Ch-gclC ชุดดินเชียงคาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,225 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Ci-br-clB ดินโชคชัยที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,842 ไร่ หรือร้อยละ 1.72 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm-silA/b ดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันนา มีเนื้อที่ 1,360 ไร่ หรือร้อยละ 0.61 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclB ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 72 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,539 ไร่ หรือร้อยละ 3.37 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD/st ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ พบหินทรายแป้ง มีเนื้อที่ 14,918 ไร่ หรือร้อยละ 6.68 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE/st ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ พบหินทรายแป้ง มีเนื้อที่ 2,033 ไร่ หรือร้อยละ 0.91 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Mi-silB ชุดดินแม่อิง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Pae-sIA ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 884 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Pae-sIB ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 707 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน So-clB ชุดดินสบปราบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,007 ไร่ หรือร้อยละ 1.35 ของเนื้อที่ตำบล
- 18) หน่วยแผนที่ดิน So-clC ชุดดินสบปราบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 973 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล
- 19) หน่วยแผนที่ดิน So-clD ชุดดินสบปราบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 805 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล

20) หน่วยแผนที่ดิน TL-gclB ชุดดินท่าลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 218 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล

21) หน่วยแผนที่ดิน TL-gclC ชุดดินท่าลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 535 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล

22) หน่วยแผนที่ดิน TL-vgclD/st ชุดดินท่าลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวดมาก ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ พบหินทรายแบ่ง มีเนื้อที่ 1,699 ไร่ หรือร้อยละ 0.76 ของเนื้อที่ตำบล

23) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 10,216 ไร่ หรือร้อยละ 4.57 ของเนื้อที่ตำบล

24) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 10,370 ไร่ หรือร้อยละ 4.64 ของเนื้อที่ตำบล

25) หน่วยแผนที่ดิน Ws-gm-clA ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,880 ไร่ หรือร้อยละ 2.18 ของเนื้อที่ตำบล

26) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clA ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 245 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล

27) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,036 ไร่ หรือร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบล

28) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd,gm-clB/b ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมากและมีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันนา มีเนื้อที่ 2,862 ไร่ หรือร้อยละ 1.28 ของเนื้อที่ตำบล

29) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd,mw-clA ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมากและมีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 108 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 143,847 ไร่ หรือร้อยละ 64.38 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 354 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 37,187 ไร่ หรือร้อยละ 16.65 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินเชียงคาน (Ch) ชุดดินลี (Li) ชุดดินสบปราบ (So) และชุดดินท่าลี่ (TL)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw, col-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	247	0.11
AC-mw, col-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	145	0.06
Bg-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	104	0.05
Bg-mw-clA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	58	0.03
Cg-br-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	157	0.07
Ch-gclB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	164	0.07
Ch-gclB*	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	3,999	1.79
Ch-gclC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	303	0.14
Ch-gclC*	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	922	0.41
Cl-br-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.0-5.5	<2	-	3,842	1.72
Kp-gm-silA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	1,360	0.61
Li-gclB	2-5	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	72	0.03
Li-gclC	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	7,539	3.37
Li-gclD/st	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	14,918	6.68
Li-gclE/st	20-35	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	2,033	0.91
Mi-silB	2-5	>150	ดีถึงดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	<35	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	31	0.01
Mkn-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	780	0.35
Pae-sIA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	884	0.40
Pae-sIB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	707	0.32
So-clB	2-5	0-50	ดี	สูง	<10	<35	5.5-7.0	6.0-7.5	<2	-	3,007	1.35

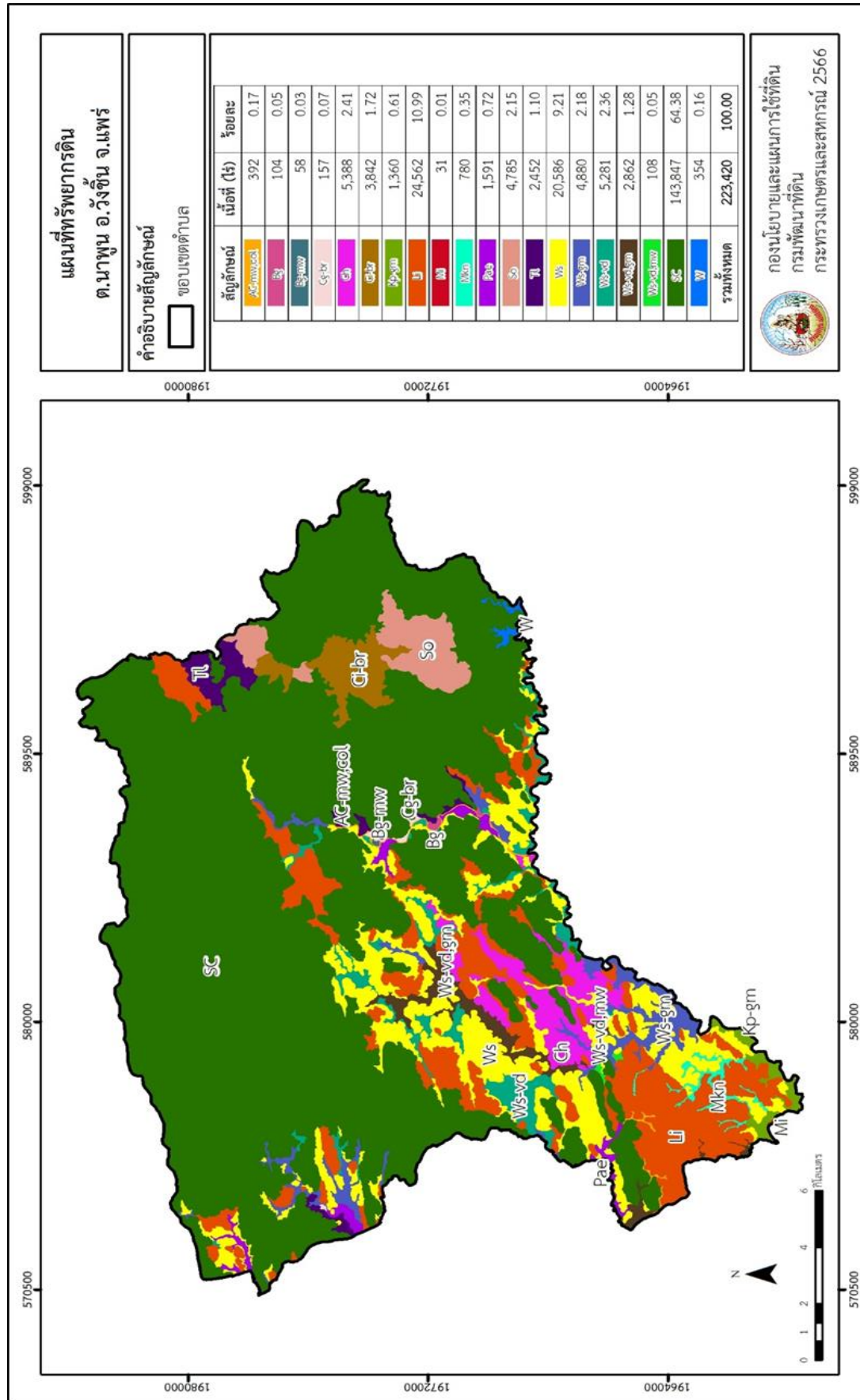

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความชื้นแฉะ (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
So-clC	5-12	0-50	ดี	สูง	<10	<35	5.5-7.0	6.0-7.5	<2	-	973	0.44
So-clD	12-20	0-50	ดี	สูง	<10	<35	5.5-7.0	6.0-7.5	<2	-	805	0.36
TL-gclB	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.0-7.0	<2	-	218	0.10
TL-gclC	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.0-7.0	<2	-	535	0.24
TL-vgclD/st	12-20	0-25	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.0-7.0	<2	-	1,699	0.76
Ws-clB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	10,216	4.57
Ws-clC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	10,370	4.64
Ws-gm-clA	0-2	50-100	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	4,880	2.18
Ws-vd,gm-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	2,862	1.28
Ws-vd,mw-clA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	108	0.05
Ws-vd-clA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	245	0.11
Ws-vd-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	5,036	2.25
SC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	143,847	64.38
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	354	0.16
รวมทั้งหมด											223,420	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
2. เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลนาพูน คือ

- 1) ปัญหาเอกสารสิทธิ์พื้นที่ทำกิน
- 2) ข้อจำกัดการพัฒนาพื้นที่อยู่ในเขตป่า
- 3) เส้นทางคมนาคมในพื้นที่ทำการเกษตร
- 4) แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำเกษตร
- 5) ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์

4.1.2 ความต้องการของชุมชนและเกษตรกร ตำบลนาพูน คือ

- 1) ต้องการให้พื้นที่ทำกินมีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย
 - ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ ม.1, ม.2, ม.4, ม.6, ม.8, ม.9, ม.10 และ ม.11
 - การพัฒนาพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่า และพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ พัฒนาได้ยาก
- 2) แก้ไขปัญหาแหล่งน้ำ และการขาดแคลนน้ำทางการเกษตร
 - แหล่งน้ำไม่เพียงพอ ตื้นเขิน ไม่มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่
 - ขุดบ่อบาดาล ขุดลอกคลอง แหล่งน้ำสาธารณะ แม่น้ำที่ตื้นเขิน
 - ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ ลำห้วยแม่สิน ลำห้วยวังสูง ลำห้วยคลี
 - ทำฝายซีเมนต์ตามลำห้วย ซ่อมฝายกั้นน้ำชำรุดเสียหาย
 - ธนาคารน้ำใต้ดิน
- 3) แก้ปัญหาเรื่องเส้นทางคมนาคม
 - ต้องการทางลัดเลี่ยงในไร่นาเพื่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร
 - ต้องการงบประมาณซ่อมแซมถนน
- 4) ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 4 ประการ คือ
 - 1.1) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
 - 1.2) ขาดแคลนน้ำทางการเกษตร
 - 1.3) เส้นทางคมนาคม
 - 1.4) ดินเสื่อมโทรม
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ
 - 2.1) แก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน
 - 2.2) จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
 - 2.3) พัฒนาเส้นทางคมนาคม
 - 2.4) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ
 - 3.1) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน
 - 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
 - 3.3) ไม่มีเส้นทางคมนาคมเข้าพื้นที่ทำการเกษตร
 - 3.4) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 3 ประการ คือ
 - 4.1) ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์จากโครงการต่างๆ ของรัฐ พัฒนาพื้นที่ไม่ได้
 - 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
 - 4.3) การเดินทางสำหรับเข้าออกพื้นที่ทำการเกษตรมีความยากลำบาก เสียเวลานาน
- 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
 - อดีต-ปัจจุบัน**
 - พื้นที่ลาดชัน**
 - 5.1) คุ้มน้ำขอบเขา
 - 5.2) บ่อตักตะกอน
 - 5.3) ฝายชะลอน้ำ
 - 5.4) คันดิน
 - 5.5) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
 - 5.6) ปฎิรูปที่ดิน
 - 5.7) จัดที่ดินโดย คทช.

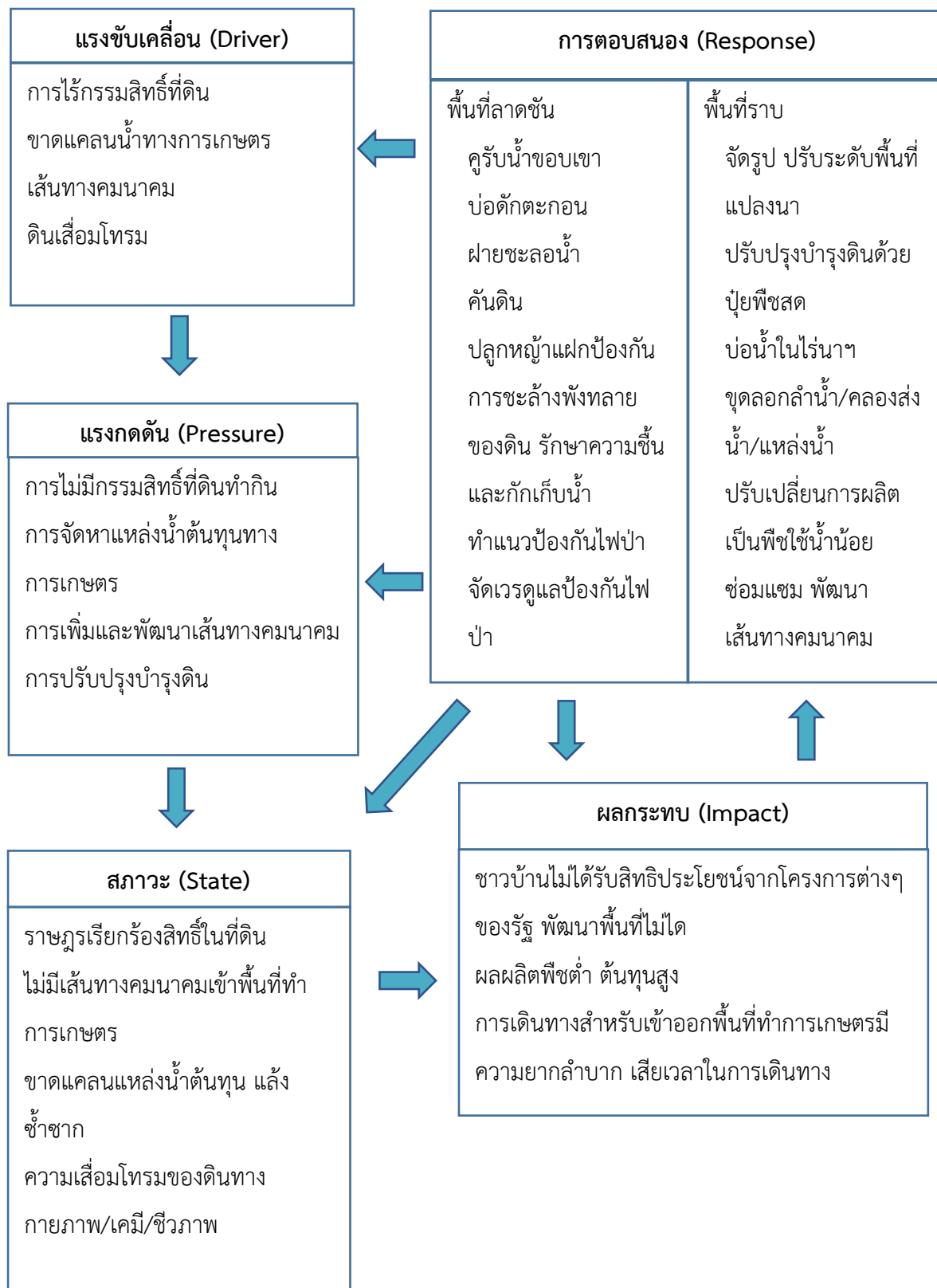
พื้นที่ราบ

- 5.8) จัดรูป ปรับระดับพื้นที่แปลงนา
- 5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.10) บ่อน้ำไร่นา
- 5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าวโพดและมันสำปะหลัง เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝน และมีอายุการจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยว 10-12 เดือน
- 2) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนมิถุนายนถึงต้นเดือนตุลาคม
- 3) ไม้ผลและไม้ยืนต้น สามารถปลูกได้ตลอดปี ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการน้ำรายแปลง

ระบบการผลิตพืช	เดือน	ปี 2565							ปี 2566				
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	
นาข้าว		นาข้าว											
พืชไร่		ข้าวโพด มันสำปะหลัง											
ไม้ผล		ส้ม											
ไม้ยืนต้น		ไม้สัก ยางพารา											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำธณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาวะการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ส้ม ลำไย มะม่วง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	ยางพารา	อ้อย	มันสำปะหลัง	ส้มเขียวหวาน
AC-mw,col-slA	S2o	S2o	S2o	S2os	S2o	S2os
AC-mw,col-slB	S2ewo	S2o	S2o	S2os	S2o	S2os
Bg-clB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2ns
Bg-mw-clA	S2on	S2on	S2on	S2ons	S2on	S2ons
Cg-br-clB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2ns
Ch-gclB	S3o	S3r	S3r	S3r	S3r	N
Ch-gclC	S3ewo	S3r	S3r	S3r	S3r	N
Ci-br-clB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2ns
Kp-gm-silA/b	S2on	S3o	S3o	S2ons	N	S3o
Li-gclB	S3o	S3r	S3r	S3r	S3r	N
Li-gclC	S3ewo	S3r	S3r	S3r	S3r	N
Li-gclD/st	N	S3er	S3r	S3er	S3er	N
Li-gclE/st	N	N	S3ewr	N	N	N
Mi-silB	S3o	S2on	S2on	S2ons	S2on	S2ons
Mkn-slA	S1	S3o	S3o	S2os	N	S3o
Pae-slA	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2ns
Pae-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2ns
So-clB	S3o	S3r	S3r	S3r	S3r	N
So-clC	S3ewo	S3r	S3r	S3r	S3r	N
So-clD	N	S3er	S3r	S3er	S3er	N
Tl-gclB	S3o	S3r	S3r	S3r	S3r	N
Tl-gclC	S3ewo	S3r	S3r	S3r	S3r	N
Tl-vgclD/st	N	N	N	N	N	N
Ws-clB	S3o	S2r	S2r	S2rs	S2r	S2rs
Ws-clC	S3ewo	S2er	S2r	S2ers	S2er	S2rs
Ws-gm-clA	S2o	S3o	S3o	S2ros	N	S3o
Ws-vd,gm-clB/b	S2ewo	S3o	S3o	S2os	N	S3o
Ws-vd,mw-clA	S2o	S2o	S2o	S2os	S2o	S2os
Ws-vd-clA	S3o	S1	S1	S2s	S1	S1
Ws-vd-clB	S3o	S1	S1	S2s	S1	S1
SC	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินแผนการใช้ที่ดินตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 173,845 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 77.81 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 135,552 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 60.67 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 1,740 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.78 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 36,553 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 16.36 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่นส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีเนื้อที่ 5,166 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.31 และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ มีเนื้อที่ 34,577 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.748 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 1,214 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.54 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 1,656 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.74 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ส้ม ส้มโอ ทุเรียน
- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 872 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก ยางพารา
- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 1,424 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.64 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันเป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 4,105 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.84 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 10,349 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.63 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ส้ม ส้มโอ ทุเรียน

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 11,415 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก ยางพารา

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 8,708 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.90 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง และอ้อย

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,176 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.42 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,874 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.29 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 153 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 149 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,164 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 440 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 724 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 760 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่รกร้าง ที่หินโผล่ ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 4,732 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.12 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมชั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังจีน จังหวัดแพร่

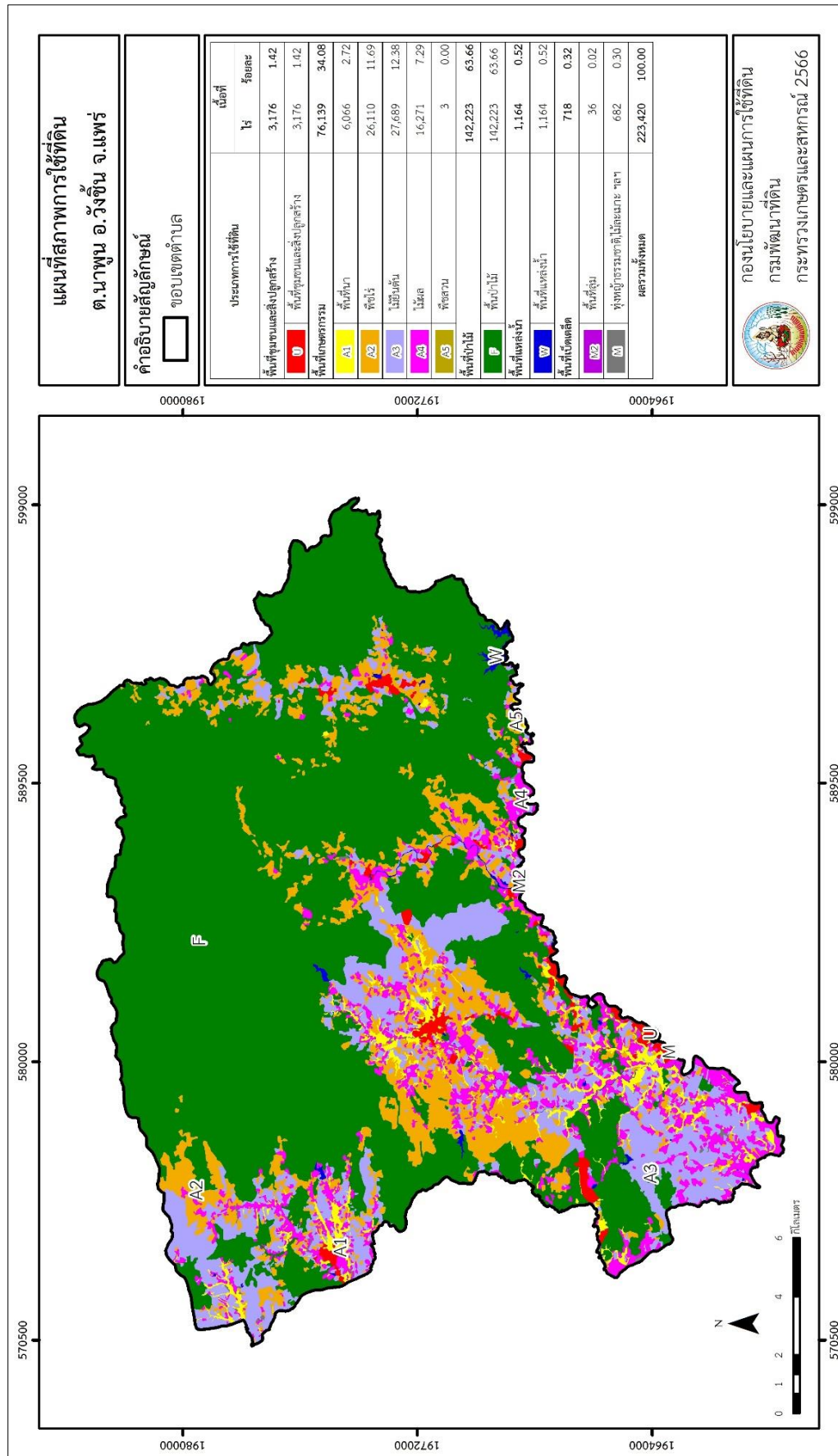
สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	1. เขตป่าไม้	173,845	77.81
1100	1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	135,552	60.67
1200	1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	1,740	0.78
1300	1.2 เขตพื้นฟูธรรมชาติ	36,553	16.36
	2. เขตเกษตรกรรม	39,743	17.79
	2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	5,166	2.31
2221	1) เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)	1,214	0.54
2222	2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	1,656	0.74
2223	2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)	872	0.39
2224	3) เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)	1,424	0.64
	2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	34,577	15.48
2310	1) เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	4,105	1.84
2320	2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	10,349	4.63

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
2330	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	11,415	5.11
2340	4) เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพต่ำ)	8,708	3.90
	3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,176	1.42
3100	3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,874	1.29
3200	3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	153	0.07
3300	3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	149	0.06
	4. เขตแหล่งน้ำ	1,164	0.52
4100	4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	440	0.20
4200	4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	724	0.32
5000	5. เขตพื้นที่อื่น ๆ	760	0.34
6000	6. เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4,732	2.12
	รวมเนื้อที่ทั้งหมด	223,420	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาพูน ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับ การเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรร ให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (5) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (6) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (7) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (8) การผลิตปุ๋ยหมัก

- 2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้
 - (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน
- 3) การพัฒนาแหล่งน้ำ มีแผน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
 - (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลบ.ม.

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

- 1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้
 - (1) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิต และใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
 - (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
 - (3) ถ่ายทอดองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)
 - (4) สนับสนุนการก่อสร้างชลประทานขนาดกลาง/ปรับปรุงคลองส่งน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)
 - (5) สนับสนุนก่อสร้างทำนบกอนกรีต (ฝายน้ำล้น) (สำนักงานชลประทานจังหวัด)
 - (6) สนับสนุนการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน (กรมที่ดิน)
- 2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น
 - (1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
 - (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
 - (3) ถ่ายทอดองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)
 - (4) สนับสนุนการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน (กรมที่ดิน)
- 3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

- สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

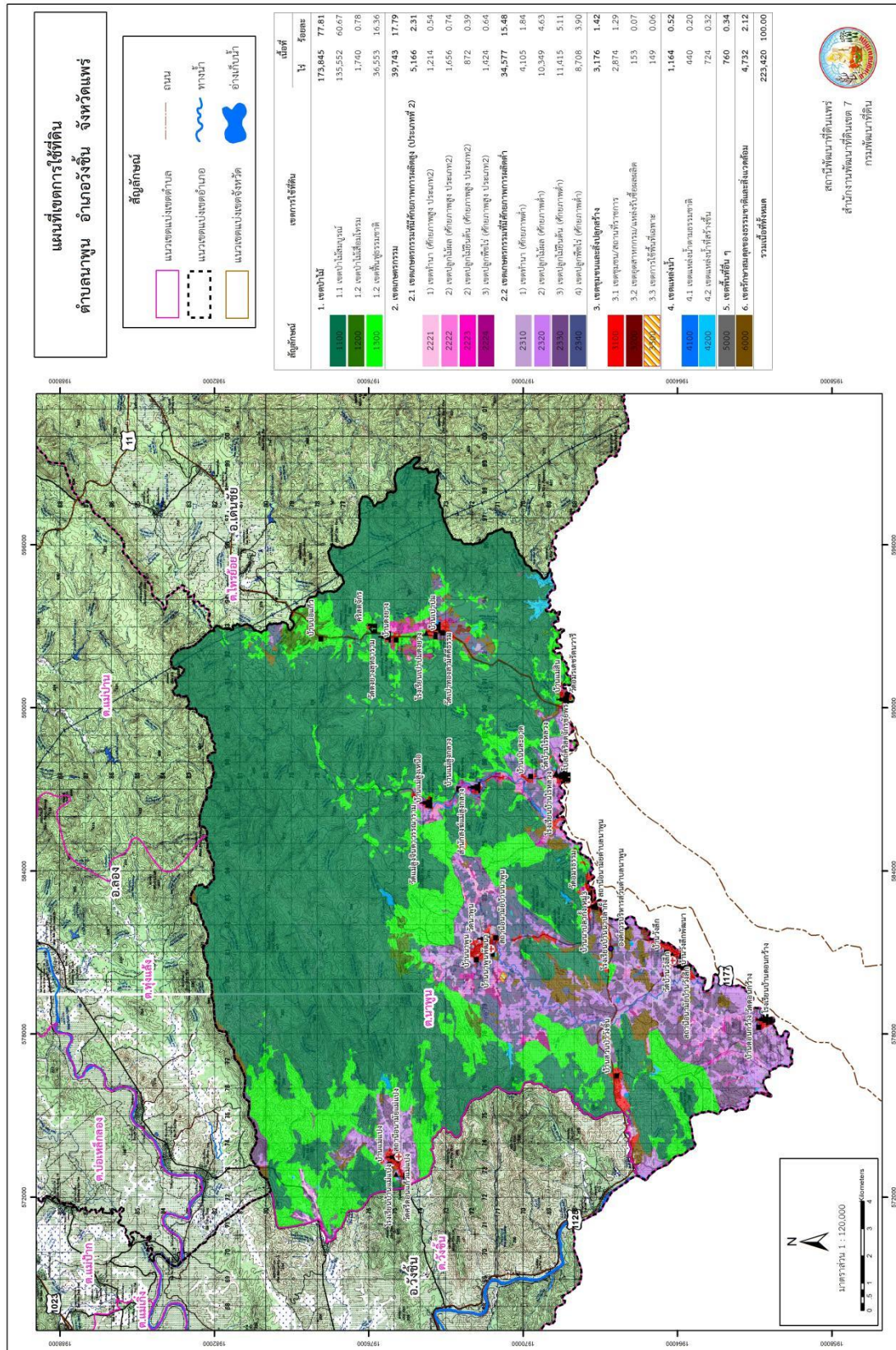
จากการดำเนินงานจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการ แก้ปัญหา ดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้ง ดังนั้น เพื่อตอบสนอง ต่อความต้องการของชุมชนและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์ ความต้องการเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาในภาพรวมของตำบล สรุปได้ว่า มีปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยมีปัญหารองลงมา คือ ภัยพิบัติจากธรรมชาติซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผล กระทบ ต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในประเด็นปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะหมายรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลนาพูน ซึ่งมีเนื้อที่รวม 223,420 ไร่ นั้น พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่เนินเขาระดับความลาดชัน 20-35% มีจำนวน 64,884 ไร่ หรือร้อยละ 29.04 ของเนื้อที่ตำบล และที่สูงชัน ระดับความลาดชันระหว่าง 35-50% มีพื้นที่ 52,451 ไร่ หรือร้อยละ 23.48 ตามลำดับ พื้นที่ราบ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการเกษตรอยู่ในเขตชลประทานบางส่วน และนอกเขตชลประทานเป็นส่วนใหญ่ พบ ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อ การเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ส่วนพื้นที่ที่มีความลาดชัน 5-20% มีจำนวน 61,370 ไร่ หรือร้อยละ 27.47 ไม่มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ส่วนปัญหาความ อุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานใน พื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วย เครื่องจักรติดต่อกันเป็นเวลานาน ย่อมส่งผลให้สมบัติของดินมีการ เปลี่ยนแปลงทั้งด้านกายภาพและเคมีของดิน ส่งผล ให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ลดลง หากไม่ได้รับ การปรับปรุงฟื้นฟูจะเกิดความเสื่อมโทรมของดินได้ในไม่ช้า หากไม่มี มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ อย่างเหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและเสี่ยงต่อการไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนทำ การเกษตรเป็นอย่างสูง

ประเด็นปัญหาการขาดแคลนน้ำ มีข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาโดยดำเนินการ 3 ประการ คือ (1) การ ขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ และลำน้ำ (2) สร้างอ่างเก็บน้ำ หรือ ฝายกั้นน้ำ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำไปสู่พื้นที่ ทั้งนี้ จากการ วิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบัน สรุปได้ว่า **“ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้าน หนึ่งหรือใช้วิธีการ ใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง”**

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบล ควบคู่ไปกับปัญหาการชะล้าง พังทลายของดิน ในพื้นที่ด้วยการจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ พบเป็นพื้นที่ **ส่วนของปลายน้ำ** สภาพพื้นที่เป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันน้อยกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ มีพื้นที่ ส่วนน้อยที่มีความเสี่ยงในการสูญเสียดินจากการชะล้างพังทลาย ของดิน การจัดการพื้นที่ควรพัฒนา ที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพราง ป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล การปรับปรุงที่ดินเพื่อปรับเปลี่ยน กิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

รูปที่ 7-1 แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศของที่ดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตเกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 5,319 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน 1.6 การรณรงค์เฝ้าติดตาม 1.7 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,665,750 39,000 595,000 45,000 48,750 340,000 425,000 170,000 3,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ 2.3 การก่อสร้างฝายเก็บน้ำ	6,618,000 618,000 1,000,000 5,000,000
	3. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติทางการเกษตร	800,000 800,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 10,132 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนาเกษตรกรผู้ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.7 การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	471,000 19,500 148,750 30,000 16,250 85,000 1,500 170,000 164,800 164,800
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 12,005 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การพัฒนาเกษตรกรผู้ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.3 การผลิตปุ๋ยหมัก 1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	238,000 6,500 9,750 170,000 51,000 750

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 12,005 ไร่	2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติทางการเกษตร	412,000 412,000 480,000 480,000
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 12,287 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.2 การผลิตปุ๋ยหมัก 1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติทางการเกษตร	211,250 6,500 170,000 34,000 750 206,000 206,000 480,000 480,000
1.5 เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,164 ไร่	1. การฟื้นฟูการชะล้างพังทลายของดิน 1.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000 600,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,586,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	7,400,800
	3. การฟื้นฟูการชะล้างพังทลายของดิน	600,000
รวมเขตแหล่งน้ำ	4. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	1,760,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	12,346,800

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้^{นี้}เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตาม^{นี้}ที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 5,319 ไร่	- ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังมาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) - ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 10,132 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องทำการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 12,005 ไร่	2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 12,287 ไร่	3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
	4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,164 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตเกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ลิตร	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	13,000	13,000	13,000	13,000	13,000	65,000	พด.
เขตทำนา, เขตปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชไร่	ตัน	5	5	5	5	5	25.00	148,750	148,750	148,750	148,750	148,750	743,750	พด.
เขตทำนา, เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
เขตเกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	25	16,250	16,250	16,250	16,250	16,250	81,250	พด.
เขตเกษตรกรรม	1.5 การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน	ตัน	50	50	50	50	50	250	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
เขตทำนา, เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.6 การจัดหาปุ๋ยไดโนไมท์	ตัน	40	40	40	40	40	200	68,000	68,000	68,000	68,000	68,000	340,000	พด.
เขตทำนา, เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	80	80	80	80	80	400	1,200	1,200	1,200	1,200	1,200	6,000	พด.
เขตทำนา	1.8 การรณรงค์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	425,000	พด.

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571) (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
เขตเกษตรกรรม	2. บริหารจัดการน้ำ														
	2.1 ป้อนน้ำไม่รบกวนออกเขตชลประทาน	บ่อ	18	20	10	10	10	68	370,800	412,000	206,000	206,000	206,000	1,400,800	พค.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พค.
	4. การอนุรักษ์ดินและน้ำ														
เขตเกษตรกรรม	4.1 โครงการเขตพัฒนาที่ดิน (พื้นที่เสี่ยงภัย)	ไร่	150	100	100	100	100	550	480,000	320,000	320,000	320,000	320,000	1,760,000	พค.

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 พฤษภาคม 2566.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)** รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565)**. (ไฟล์ข้อมูล) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน. 2566. **วิสัยทัศน์ พันธกิจ**. แหล่งที่มา: <https://www.napoon.go.th/vision.php>, 1 พฤษภาคม 2566.

